

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра вищої математики та інформатики

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан факультету математики і
інформатики

Григорій ЖОЛТКЕВИЧ

“ 28 ” серпня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Управління сучасними закладами освіти

рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
галузь знань	01 Освіта / Педагогіка
спеціальність (предметна спеціальність)	014.04 Середня освіта (Математика)
освітня програма	Математика та інформатика
вид дисципліни	вибіркова
факультет	математики і інформатики

2024 / 2025 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету математики і інформатики

“27” серпня 2024 року, протокол № 8

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Аршава Олена Олександрівна, кандидат фізико-математичних наук, доцент, доцент закладу вищої освіти кафедри вищої математики та інформатики

Програму схвалено на засіданні кафедри вищої математики та інформатики

Протокол № 1 від “27” серпня 2024 року

Завідувач кафедри вищої математики та інформатики

Віктор ЛИСИЦЯ

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми Математика та інформатика

Гарант освітньо-професійної програми Математика та інформатика

Ганна ЧЕРНОВА

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету математики і інформатики
Протокол від “27” серпня 2024 р. № 1

Голова науково-методичної комісії факультету математики і інформатики

Євген МЕНЯЙЛОВ

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Управління сучасними закладами освіти» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Математика та інформатика» підготовки першого (бакалаврського) рівня спеціальності 014.04 «Середня освіта (Математика)».

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. **Метою** викладання навчальної дисципліни Управління сучасними закладами освіти є:

1. ознайомити здобувачів вищої освіти з основами педагогічного менеджменту як сукупністю методів, форм, принципів управління сучасним закладом освіти;
2. навчити застосовувати метод SWOT-аналізу для стратегічного планування діяльності закладу загальної середньої освіти;
3. ознайомити з моделями управління закладами загальної середньої освіти в контексті впровадження реформи освітньої галузі Нової української школи (НУШ);
4. сформувати у здобувачів навички керівника закладу загальної середньої освіти, спираючись на сучасні світові методики освіти, в тому числі STEAM - освіта.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є моделі керівництва сучасним закладом освіти, питання оптимізації педагогічної діяльності, принципи та основні функції управління новою українською школою, методи управління освітнім процесом, що забезпечують підвищення його ефективності.

1.2. Основними **завданнями** вивчення дисципліни є вивчення основних моделей, принципів та прийомів ефективного керівництва закладом освіти, що використовуються під час вирішення керівником управлінських і педагогічних задач.

1.3. Кількість кредитів – 4.

1.4. Загальна кількість годин – 120.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни			
Вибіркова			
Денна форма навчання		Заочна (дистанційна) форма навчання	
Рік підготовки			
4-й			
Семестр			
7-й			
Лекції			
24 год.			
Практичні, семінарські заняття			
24 год.			
Лабораторні заняття			
-		-	
Самостійна робота			
72 год.			
У тому числі індивідуальні завдання			
-			

1.6. Заплановані результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми, здобувачі мають досягти таких результатів навчання:

знати: структуру освіти та освітнє законодавство в Україні; моделі побудови діяльності закладів середньої освіти; мету, загальну формулу, етапи та інструменти впровадження реформи Нової української школи; загальну характеристику, права та обов'язки керівника закладу середньої освіти; загальні положення Професійного стандарту керівника; трудові функції, загальні та професійні компетентності керівника закладу загальної середньої освіти; теоретичні та методологічні основи педагогічного менеджменту;

вміти: здійснювати педагогічний аналіз закладу загальної середньої освіти в контексті проведення реформи Нової української школи; проводити SWOT – аналіз і PEST – аналіз закладу освіти; складати чек-листів керівника закладу загальної середньої освіти під час організації навчального року, або проходження ліцензування (акредитації ЗСО), або організації дистанційного навчання в ЗСО.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

7 семестр

Розділ 1. Система управління сучасним закладом загальної середньої освіти: структура, зміст, принципи, методи та виклики.

Тема 1. Система освіти в Україні.

Структура та зміст національної системи освіти. Освітнє законодавство України. Принципи освітньої діяльності в Україні. Її мета та функції. Повна загальна середня освіта: структура, мета, компетентності, рівні освіти.

Тема 2. Рівні управління освіти: українська модель та зарубіжний досвід.

Структура та органи управління закладом повної загальної середньої освіти. Принципи, на яких базується управління закладом повної загальної освіти. Зарубіжний досвід деяких країн Європи організації системи освіти та її управління (на прикладі Фінляндії та Великої Британії).

Тема 3. Структура закладу загальної середньої освіти. Моделі побудови діяльності закладів.

Організаційна структура закладу загальної середньої освіти: її складові та взаємодія між ними. Моделі побудови діяльності закладів (на прикладах багатопрофільного ліцею та ліцею, в якому впроваджено STEM-освіта).

Тема 4. Реалізація проекту Нової української школи (НУШ) в контексті управління освітньою діяльністю закладу освіти.

Нова українська школа: мета, загальна формула, етапи та інструменти впровадження реформи. Роль STEM-методів у створення нового освітнього середовища. Компетентності Нової української школи як освітня траєкторія здобувача освіти. Застосування кейсів в управлінні сучасним закладом середньої освіти.

Тема 5. Керівник закладу загальної середньої освіти. Професійний стандарт керівника.

Керівник закладу загальної середньої освіти: загальна характеристика, права та обов'язки. Професійний стандарт керівника: загальні положення документу; трудові функції, загальні та професійні компетентності керівника закладу загальної середньої освіти.

Розділ 2. Педагогічний менеджмент.

Тема 6. Поняття педагогічного менеджменту, його зміст, функції, методи та сучасні задачі й виклики.

Менеджмент як технологія управління організацією. Об'єкт та суб'єкт вивчення менеджменту. Види та функції менеджменту. Педагогічний менеджмент – наука та мистецтво управління закладом освіти. Функції, принципи та методи педагогічного менеджменту.

Тема 7. Теоретичні та методологічні основи педагогічного менеджменту.

Теоретичні засади педагогічного менеджменту. Реалізація функцій менеджменту в управлінській діяльності керівників закладів загальної середньої освіти: планування, організація, мотивація й контроль. Методологічні принципи освітнього менеджменту.

Тема 8. Стратегічне управління закладом загальної середньої освіти. SWOT – аналіз і PEST – аналіз закладу освіти.

Стратегічне управління закладом загальної середньої освіти: основні поняття та принципи. Стратегія розвитку закладу освіти. SWOT-аналіз як сучасний інструмент стратегічного управління закладом освіти. Суть та роль PEST-аналізу в стратегічному плануванні діяльності освітньої організації.

Тема 9. Соціально-психологічні питання педагогічного менеджменту. Саморозвиток і самооцінка, академічна доброчесність керівника закладу освіти.

Соціальне управління: сутність категорії та її місце в управлінській діяльності керівника закладу освіти. Психологічні аспекти менеджменту в освіті. Соціально-психологічний клімат у педагогічному колективі. Академічна доброчесність як правова та етична норма освітнього середовища. Самооцінка керівника закладу освіти: основні завдання, види та механізми формування. Саморозвиток керівника закладу освіти як результат формування його фахових компетентностей.

Тема 10. Інноваційне управління закладом загальної середньої освіти.

Інновації в освітньому середовищі. Інноваційний менеджмент в закладах освіти: сутність, основні поняття, зміст та функції. Моделі управління інноваційними процесами в освіті. Педагогічний експеримент як один із методів впровадження інновацій.

Тема 11. Принципи та інструменти оцінювання якості освіти. Ліцензування та акредитація закладу загальної середньої освіти.

Якість освіти як інтегральна характеристика освітньої діяльності закладу освіти. Система забезпечення якості освіти в Україні. Внутрішня система забезпечення якості освіти у закладах загальної середньої освіти: сутність, принципи розбудови та напрями. Основні заходи забезпечення і підвищення якості освіти як складові системи зовнішнього забезпечення якості освіти у закладах загальної середньої освіти: зовнішнє незалежне оцінювання здобувачів та атестація й сертифікація педагогічних працівників. Ліцензування освітньої діяльності та громадська акредитація закладу загальної середньої освіти. Інституційний аудит.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
л		п	лаб.	інд.	с.р.	л		п	лаб.	інд.	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
7 семестр												
Розділ 1. Система управління сучасним закладом загальної середньої освіти: структура, зміст, принципи, методи та виклики.												
Тема 1. Система освіти в Україні.	10	2	2			6						
Тема 2. Рівні управління освіти: українська модель та зарубіжний досвід.	20	4	4			12						
Тема 3. Структура закладу загальної середньої освіти. Моделі побудови діяльності	10	2	2			6						

закладів.												
Тема 4. Реалізація проекту Нової української школи (НУШ) в контексті управління освітньою діяльністю закладу освіти.	10	2	2			6						
Тема 5. Керівник закладу загальної середньої освіти. Професійний стандарт керівника.	10	2	2			6						
Разом за розділом 1	60	12	12			36						
Розділ 2. Педагогічний менеджмент.												
Тема 6. Поняття педагогічного менеджменту, його зміст, функції, методи та сучасні задачі й виклики.	10	2	2			6						
Тема 7. Теоретичні та методологічні основи педагогічного менеджменту.	10	2	2			6						
Тема 8. Стратегічне управління закладом загальної середньої освіти. SWOT – аналіз і PEST– аналіз закладу освіти.	10	2	2			6						
Тема 9. Соціально-психологічні питання педагогічного менеджменту. Саморозвиток і самооцінка, академічна доброчесність керівника закладу освіти.	10	2	2			6						
Тема 10. Інноваційне управління закладом загальної середньої освіти.	10	2	2			6						
Тема 11. Принципи та інструменти оцінювання якості освіти. Ліцензування та акредитація закладу загальної середньої освіти.	10	2	2			6						
Разом за розділом 2	60	12	12			36						
Усього годин	120	24	24			72						

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		Денна/Заочна
7 семестр		
1	Система освіти в Україні.	2

2	Рівні управління освіти: українська модель та зарубіжний досвід.	4
3	Структура закладу загальної середньої освіти. Моделі побудови діяльності закладів.	2
4	Реалізація проєкту Нової української школи (НУШ) в контексті управління освітньою діяльністю закладу освіти.	2
5	Керівник закладу загальної середньої освіти. Професійний стандарт керівника.	2
6	Поняття педагогічного менеджменту, його зміст, функції, методи та сучасні задачі й виклики.	2
7	Теоретичні та методологічні основи педагогічного менеджменту.	2
8	Стратегічне управління закладом загальної середньої освіти. SWOT – аналіз і PEST – аналіз закладу освіти.	2
9	Соціально-психологічні питання педагогічного менеджменту. Саморозвиток і самооцінка, академічна доброчесність керівника закладу освіти.	2
10	Інноваційне управління закладом загальної середньої освіти.	2
11	Принципи та інструменти оцінювання якості освіти. Ліцензування та акредитація закладу загальної середньої освіти.	2
Разом		24

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
		Денна/Заочна
7 семестр		
1	Проведення порівняльного аналізу системи освіти в Україні та країнах Європи (за вибором).	18
2	Педагогічний аналіз закладу загальної середньої освіти в контексті проведення реформи Нової української школи (НУШ).	6
3	Написання есе на тему: «Директор сучасного наукового ліцею. Який він?».	12
4	Робота з Internet- ресурсами для опрацювання навчального матеріалу з тем: «Поняття педагогічного менеджменту, його зміст, функції, методи та сучасні задачі й виклики. Теоретичні та методологічні основи педагогічного менеджменту.»	12
5	Проведення SWOT – аналізу і PEST – аналізу закладу загальної середньої освіти.	6
6	Робота з підручниками та відео-матеріалом (проходження тестування, участь у тренінгах, що сприяють розвитку soft skills майбутніх керівників закладів освіти) під час опанування тем: «Соціально-психологічні питання педагогічного менеджменту. Саморозвиток і самооцінка, академічна доброчесність керівника закладу освіти. Інноваційне управління закладом загальної середньої освіти. Принципи та методика оцінювання якості освіти. Ліцензування та акредитація закладу загальної середньої освіти.»	12
7	Складання чек-листів керівника закладу загальної середньої освіти під час організації навчального року, або проходження ліцензування (акредитації ЗСО), або організації дистанційного навчання в ЗСО.	6
Разом		72

6. Індивідуальні завдання

Не передбачено навчальним планом

7. Методи навчання

При проведенні визначених планом видів занять використовуються такі методи:

1. Під час викладання навчального матеріалу:

- словесні (бесіда, пояснення, розповідь, інструктаж);
- наочні (ілюстрування, демонстрація, самостійне спостереження);
- практичні (проведення педагогічного та управлінського аналізів, дослідні роботи).

2. За організаційним характером освітнього процесу:

- методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності;
- методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності;
- методи контролю та самоконтролю в освіті;
- бінарні (поєднання теоретичного, наочного, практичного компонентів) методи навчання.

3. За логікою сприймання та засвоєння навчального матеріалу: індуктивно-дедуктивні, репродуктивні, прагматичні, дослідницькі, проблемні тощо.

4. Лекції, практичні заняття, проведення поточного та підсумкового контролю здійснюються з використанням елементів дистанційного навчання в системі LMS Moodle та програми для організації відео-конференцій ZOOM Workplace.

8. Методи контролю

Есе, опитування, контрольна робота та екзамен.

9. Схема нарахування балів

7 семестр

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання												Екзамен	Сума		
Розділ 1						Розділ 2								Контрольна робота, передбачена навчальним планом	Індивідуальне завдання
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12				
2	2	2	2	2	2	3	3	3	3	3	3	30	60	40	100

Для допуску до складання підсумкового контролю (екзамену) здобувач вищої освіти повинен набрати не менше 30 балів з навчальної дисципліни під час поточного контролю, самостійної роботи, індивідуального завдання.

Критерії оцінювання навчальних досягнень

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів проводиться за трьома напрямками:

1) есе на тему: «Директор сучасного наукового ліцею. Який він?»;

2) контрольна робота, що передбачена навчальним планом, з теми: «Педагогічний менеджмент»;

3) підсумковий контроль (екзамен).

1) Поточний контроль знань здобувачів із розділу 1. Система управління сучасним закладом загальної середньої освіти: структура, зміст, принципи, методи та виклики здійснюється за результатом написання есе на тему: «Директор сучасного наукового ліцею. Який він?».

У разі бездоганного виконання (тема розкрита в повному обсязі, здобувач володіє теоретичними навичками, наведено багато прикладів, автор демонструє ерудицію та обізнаність із зазначеної тематики) завдання оцінюється у 30 балів.

Якщо здобувач обґрунтовано висловив свої думки, але допустив незначні неточності, уникав наведення конкретних прикладів під час написання есе, то кількість балів зменшується на 5%-10% за кожну таку помилку.

У разі допущення здобувачем значної логічної або аналітичної помилки кількість балів зменшується на 45%-50%;

Якщо есе не відповідає жодному з критеріїв, перерахованих вище, завдання оцінюється в 0 балів.

2) Оцінювання навчальних досягнень здобувачів із *розділу 2. Педагогічний менеджмент* здійснюється за результатом виконання контрольної роботи, що передбачена навчальним планом підготовки бакалаврів із галузі знань 01 – Освіта за спеціальністю (предметною спеціальністю) 014.04 Середня освіта (Математика) за освітньо-професійною програмою Математика та інформатика.

Контрольна робота складається з трьох завдань. Максимальна кількість балів за виконання кожного завдання складає 10 балів, про що здобувачі вищої освіти повідомляються заздалегідь. Також їм надається зміст типового варіанту контрольної роботи.

Загальна кількість балів, що може отримати здобувач за виконання контрольної роботи, складає 30 балів.

Кожне завдання контрольної роботи оцінюється, виходячи з наступних критеріїв:

- здобувач обґрунтовано надав правильну відповідь – завдання оцінюється максимальною кількістю балів;
- здобувач обґрунтовано надав відповідь, але при цьому допустив незначні неточності в наведенні теоретичних відомостей або помилку в логічних судженнях – кількість балів зменшується на 5%-10% за кожну таку помилку або неточність;
- здобувач, виконуючи завдання, допустив значну логічну, аналітичну або теоретичну помилку, але при цьому послідовність суджень є вірною – кількість балів зменшується на 45%-50%;
- розв'язок завдання не відповідає жодному з критеріїв, перерахованих вище, – завдання оцінюється в 0 балів.

3) *Екзаменаційна робота* проводиться за білетами, що складаються з чотирьох позицій – двох теоретичних питань, перелік яких надається здобувачам заздалегідь, та двох практичних завдань. В екзаменаційному білеті вказується максимальна кількість – 10 балів за кожне питання й завдання, які можна отримати у разі повної й обґрунтованої відповіді.

Відповіді на кожне теоретичне питання та практичне завдання екзаменаційної роботи оцінюється, виходячи з наступних критеріїв:

- здобувач обґрунтовано надав відповідь, але допустив незначну помилку або неточність під час формулювання теоретичних положень, власних суджень, логічних висловлень тощо – кількість балів зменшується на 10% за кожну таку помилку;
- здобувач допустив значну логічну, аналітичну або структурну помилку, але при цьому є вірна послідовність усіх кроків вирішення завдання – завдання оцінюється 50% балів;
- розв'язок завдання не відповідає жодному з критеріїв, перерахованих вище, – завдання оцінюється 0 балів.

Правильно виконана екзаменаційна робота оцінюється в 40 балів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за національною шкалою	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

10. Рекомендована література

Основна література:

1. Калініна Л.М., Коваленко Є.І. Стратегічне управління освітньою організацією: навчальний посібник. Ніжин: НДУ імені Миколи Гоголя, 2013. 104с.
2. Лунячек В.Е. Педагогічний менеджмент: навчальний посібник / В. Е. Лунячек. – 2-е вид., випр. – Х. : Вид-во ХарРІ НАДУ «Магістр», 2015. 512 с.
3. Маслікова І. Моніторингова система освітнього менеджменту / І. Маслікова. – Х.: Основа, 2005. 144 с.
4. Мармаза О.І. Менеджмент в освіті: дорожня карта керівника. Харків: Основа, 2007. 448 с.
5. Мартинець Л.А. Управлінська діяльність керівника навчального закладу: навчальний посібник. Вінниця, 2018. 196 с.

Допоміжна література:

1. Пікельна В. С. Управління школою / В. С. Пікельна. – Х. : Основа, 2004. 112 с.
2. Реморенко І. Різне управління різною освітою : книга для розумного керівника / І. Реморенко. – К. : Шкільний світ, 2006. 128 с.
3. Скібіцька Л.І., Скібіцький О.М. Менеджмент: навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2007. 416 с.
4. Хриков Є.М. Управління навчальним закладом: навчальний посібник. К.: Знання, 2016. 359 с.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Бобровський М.В., Горбачов С.І., Заплотинська О.О., Ліннік О. О. Рекомендації до побудови внутрішньої системи забезпечення якості освіти у закладі загальної середньої освіти. 2-ге видання, перероб. і доп. Київ, Державна служба якості освіти, 2021. 350 с. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://nus.org.ua/wp-content/uploads/2021/08/Abetka_dyrektora_2021_SQE_SURGe.pdf
2. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>
3. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 №1556-VII. Дата оновлення 28.05.2023. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>

4. Про інноваційну діяльність: Закон України від 04.07.2002 №40-IV. Дата оновлення 31.03.2023. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text>

5. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 №2145-VIII. Дата оновлення 02.07.2023. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

6. Про повну загальну середню освіту: Закон України від 16.01.2020 №463-IX. Дата оновлення 05.06.2023. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>

7. Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні: Закон України від 08.09.2011 №3715-VI. Дата оновлення 05.02.2023. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3715-17#Text>

8. Про професійну (професійно-технічну) освіту: Закон України від 10.02.1998 №103/98-ВР. Дата оновлення 06.05.2023. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/103/98-вр#Text>

9. Професійний стандарт «Керівник (директор) закладу загальної середньої освіти. 2021. 40 с. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/news/2021/09/22/Nakaz-568-zatverdzh.standartu.keriv.22.09.pdf>

10. Уварова А. Організаційна структура школи: як ефективно управляти та взаємодіяти. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://prosvitcenter.org/organizaciynna-structura>

11. Уйсімбаєва Н. Самоосвітня діяльність керівника школи як умова формування його професійної компетентності // Наукові записки. Серія: Педагогічні науки. Випуск 101. С. 318-324. Режим доступу: <https://core.ac.uk/download/pdf/53036471.pdf>

12. Як розробити стратегію розвитку школи: план для директора. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://sqe.gov.ua/yak-rozrobiti-strategiyu-rozvitkushkol/#:~:text=Важливою%20частиною%20роботи%20директора%20як,розроблення%20Стратегії%20розвитку%20закладу%20освіти.>

13. Управління сучасною школою. Педагогічний менеджмент : методичні рекомендації до практичних занять і самостійної роботи для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 014.04 «Середня освіта (Математика)» (освітньо-професійна програма «Математика та інформатика») / уклад. О. О. Аршава. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2023. – (PDF 28 с.). [Електронний ресурс]. Режим доступу:

<https://ekhnuir.karazin.ua/handle/123456789/18154>